

Lisa 1
Luunja vallavolikogu
24.09.2015.a määrusele nr 44

**LUUNJA VALLA
EELARVESTRAATEEGIA
2016-2019**

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Sotsiaalmajandusliku keskkonna analüüs ja prognoos.....	3
2.1. Makromajanduslik keskkond.....	3
2.2. Kohalik tegevuskeskkond.....	4
3. Tulubaasi ülevaade ja prognoos.....	5
3.1. Tulumaks.....	6
3.2. Maamaks.....	7
3.3. Tasandusfond ja toetusfond.....	7
3.4. Muud põhitegevuse tulud.....	8
4. Põhitegevuse kulude prognoos.....	8
5. Investeeringute kavandamine.....	9
6. Kohustuste planeerimine.....	10
7. Likviidsed varad.....	10
8. Sõltuvate üksuste finantstegevuse olukord ja prognoos.....	10
9. Finantsdistsipliin.....	10
10. Kokkuvõte.....	11

1. Sissejuhatus

Luunja valla eelarvestrateegia on valla finantsplaan järgnevaks neljaks aastaks. Eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal, täpsustatakse varasemas strateegias kajastatud prognoose ning lisatakse neljanda aasta prognoosid.

Eelarvestrateegia tugineb metoodiliselt ja sisuliselt õigusaktidele, eelkõige kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele (edaspidi KOFS), valla arengukavale ja riigi eelarvestrateegiale.

Vastavalt KOFS-le koostatakse eelarvestrateegia arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks kavandatavate tegevuste finantseerimise planeerimiseks. Seadus ei esita eelarvestrateegia kohustuslikku struktuuri. Oluline on, et eelarvestrateegia sisaldaks kõiki seaduses nõutud komponente ning muud informatsiooni, mis on vajalik tervikliku ülevaate andmiseks omavalitsuse finantsolukorrast ja -väljavaadetest.

Eelarvestrateegiale ei ole seaduse tasandil esitatud detailseid nõudeid. Seaduse kohaselt kohaliku omavalitsuse eelarvestrateegia peab:

- kirjeldama arengukavas nimetatud eesmärkide finantseerimise;
- hõlmama koostamise aastal vähemalt nelja järgnevat aastat;
- sisaldama majanduskeskkonna analüüsi ja prognoosi;
- andma ülevaate seadusega nõutavas detailsuses eelneva aasta tegelikest, jooksva aastal kavandatud (oodatavatest) ja järgnevateks aastateks prognoositud (kavandatud) valla sissetulekutest ja väljaminekutest;
- informatsiooni eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksu muudatustest;
- ülevaade kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast;
- esitama KOV-i ja arvestusüksuse eelneva aasta tegeliku ning jooksvaks ja järgnevateks aastateks prognoositavad põhitegevuse tulemi ja netovõlakooormuse suurused;
- sisaldama muud olulist informatsiooni.

Luunja valla eelarve on kassapõhine ning seepärast on eelarvestrateegia koostamisel lähtutud kassapõhisest arvestusmetoodikast. Kassapõhisel eelarves kavandatakse majandustehingud selles perioodis, millal planeeritakse nendega seotud raha laekumine või väljamaksmine. Vastavalt seadusele jagatakse eelarves ja seega ka eelarvestrateegias tehingud järgmisteks osadeks: (a) põhitegevuse tulud; (b) põhitegevuse kulud; (c) investeerimistegevus; (d) finantseerimistegevus; (e) likviidsete varade muutus.

2. Sotsiaalmajandusliku keskkonna analüüs ja prognoos

2.1. Makromajanduslik keskkond

Luunja valla eelarvestrateegia aluseks on Rahandusministeeriumi 2015.a kevadine majandusprognoos, mille alusel Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) kasvab prognoosi põhistsenaariumi kohaselt 2015.a 2% ja 2016.a 2,8%. Aastaks 2017 on oodata majanduskasvu kiirenemist 3,4%ni (vt. tabel 1). Majanduskasv tugineb peamiselt sisenõudlusel, mille

kasvutempo eelkõige investeringute kasvu aeglustumise tõttu alaneb. Aastatel 2018-2019 peaks Eesti majandus kasvama keskmiselt 3% aastas. 2015.a prognoositakse palgakasvuks 4,8% ning edaspidi tempo veidi tõuseb.

Tabel 1. Makromajanduslikud näitajad 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
SKP jooksevhindades (mld eurot)	19,5	20,3	21,4	22,8	24,2	25,6
SKP reaalkasv	2,1	2,0	2,8	3,4	3,2	3,0
SKP nominaalkasv	4,2	4,0	5,5	6,4	6,3	5,8
Tarbijahinnaindeks	-0,1	0,2	2,2	2,7	2,9	2,6
Tööhõive (tuh inimest)	624,8	628,8	626,9	624,0	620,9	617,2
Tööhõive kasv	0,6	0,6	-0,3	-0,5	-0,5	-0,6
Keskmine palk (eurot)	1001	1049	1104	1170	1246	1326
Keskmise palga nominaalkasv	5,6	4,8	5,2	6,0	6,5	6,4
Keskmise palga reaalkasv	5,7	4,6	3,0	3,2	3,5	3,7

Allikas: Rahandusministeeriumi kevadine prognoos 2015

2.2. Kohalik tegevuskeskkond

Eelarvestrateegia perioodiks ei ole ette näha suuri struktuurseid muutusi. Luunja vald on suutnud ka majandussurutiste aastatel hoida põhitegevuse tulude ja kulude tasakaalu. Positiivset mõju on avaldanud elanike arvu viimaste aastate pidev suurenemine, sh. 2014.a. suurenes registreeritud elanike arv 30 inimese võrra. Tööealiste inimeste arv vähenes 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga 21 inimese võrra. Peale elanikkonna suuruse on olulised tegurid valla arengus tulumaksu laekumist mõjutavad elemendid nagu valla maksumaksjate arv ja keskmine brutopalk.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Maksumaksjate arv	1 736	1 788	1 842	1 897	1 954	2012
Maksumaksjate arvu muutus	5,1%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Väljamaksed füüsilistele isikutele	20 446 177	21 975 242	23 074 004	23 766 224	24 479 210	25 213 586
Sissetulek inimese kohta kuus	930	979	1 038	1 100	1 166	1 236
Sissetuleku kasv	3,2%	5,9%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%
Sissetuleku kasv Eestis keskmiselt	2,9%	5,3%	6,0%	5,8%	5,8%	
Tulumaksu laekumine	2 436 941	2 680 800	2 862 890	3 097 752	3 376 550	3 680 440
Tulumaksu laekumise kasv	12,1%	10,0%	6,9%	8,2%	9,0%	9,0

Koostatud prognoosi alusel suurenevad Luunja valla tulud 2018.a 4,4 miljoni euroni. Kuna osa eelarve kasvust on tingitud inflatsioonist, on oluline ka kulude pidev jälgimine, tagamaks

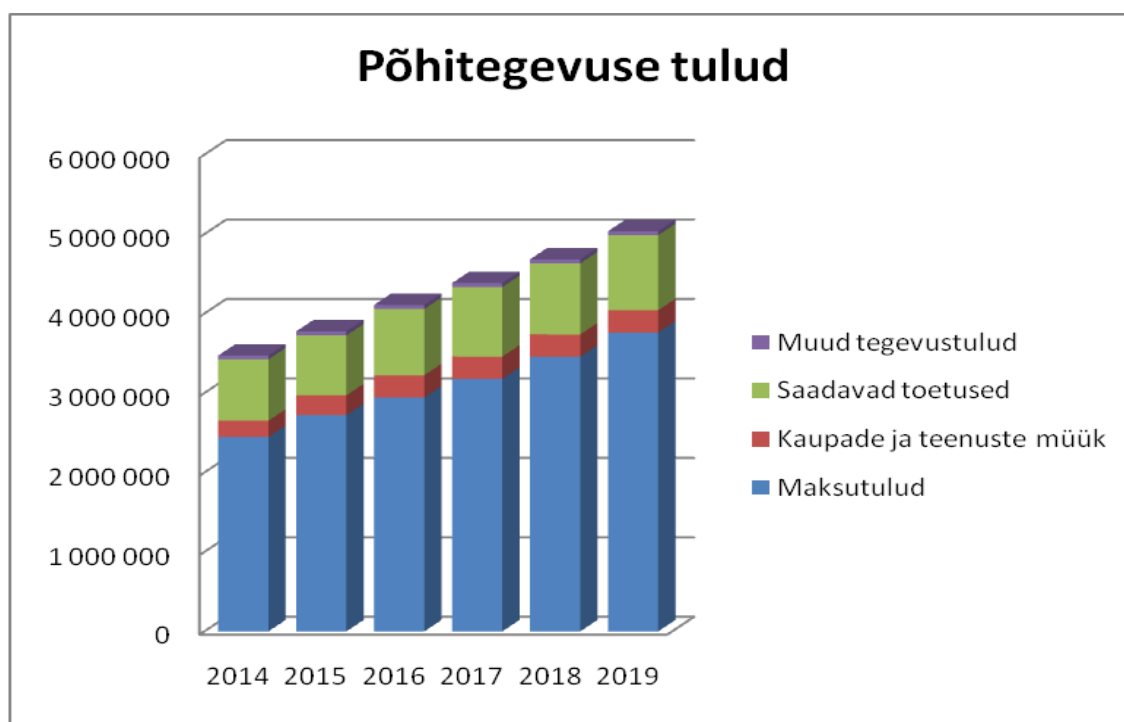
nende korrigeerimist inflatsiooniga võrreldaval määral. Täiendavast tulude laekumisest osa kavandatakse olemasolevate tegevuste hinnatõusu katmiseks.

3. Tulubaasi ülevaade ja prognoos

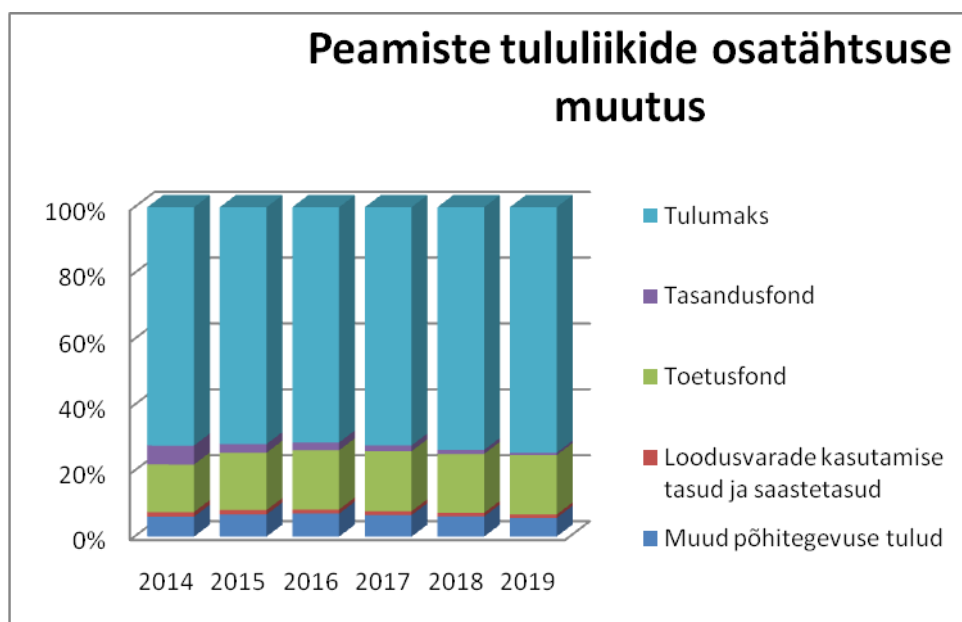
KOFS järgi jagunevad omavalitsuse tulud põhitegevuse ja investeerimistegevuse tuludeks. Põhitegevuse tulude alla kuuluvad kõik maksutulud, kõik tulud kaupade ja teenuste müügist, sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks, mittesihtotstarbelised toetused ja muud tegevustulud.

Luunja valla põhitegevuse tulud moodustasid 2014.a. 3,5 miljonit eurot. 2015.a. kasvab põhitegevuse tulude laekumine 7,8% oodatavalt 3,8 miljoni euroni, sealhulgas toimub kasv eelkõige maksutulude osas. Riigi poolt eraldatava tasandusfondi osakaal eelarves järjest väheneb.

2019.a on prognoositav tulude maht 5,0 miljonit eurot. Valla põhitegevuse tulude laekumine peamiste tululiikide kaupa aastate lõikes on näidatud joonisel 1. Peamiste tululiikide osatähtsuse dünaamikast annab ülevaate joonis 2.

JOONIS 1. Luunja valla põhitegevuse tulud 2014 kuni 2019

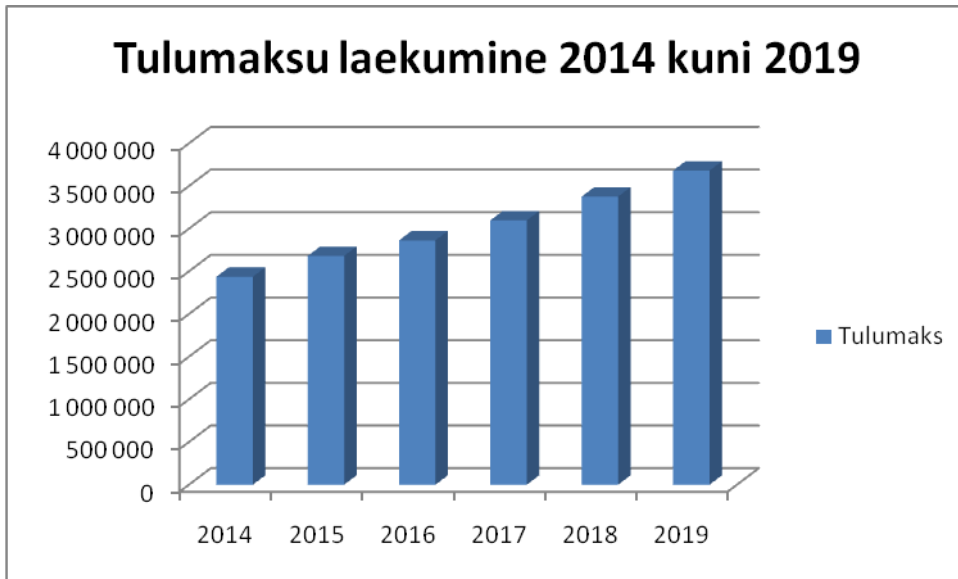
JOONIS 2. Luunja valla tululiikide osatähtsuse muutus 2014 kuni 2019

Suurima osa ehk üle poole põhitegevuse tuludest moodustab tulumaks, mille osakaal strateegiaperioodi lõpuks ületab 75% piiri (vt. joonis 2).

3.1. Tulumaks

Kõige suurema osakaaluga põhitegevuse tululiik on füüsilise isiku tulumaks. Füüsilise isiku tulumaksu laekumist mõjutavad maksumaksjate arvu kasv ja keskmine palk ning riigipoolsed tulumaksu jaotusmeetodika muutumised.

Füüsilise isiku tulumaksu laekumist reguleerivad Tulumaksuseadus ja Füüsilise isiku tulumaksu kohalikele omavalitsustele eraldamise kord. Tulumaksu laekumist mõjutab maksumaksjate arv ja nende brutosissetulek, samuti riigi poolt omavalitsustele eraldatav tulumaksu määr. Alates 2013.a laekub füüsilise isiku deklareeritud brutotulust 11,57% rahvastikuregistrisse kantud aadressiandmete alusel (seisuga 1. jaanuar) isiku elukohajärgsele kohalikule omavalitsusele. 2014.a laekus ühe Luunja valla maksumaksja kohta tulumaksu valla eelarvesse ligikaudu 1296 eurot.

JOONIS 3. Luunja valla tulumaksu laekumine 2014 kuni 2019

3.2. Maamaks

2014.a oli maamaksu laekumine 40,8 tuhat eurot. 2015.a kujuneb oodatavaks laekumiseks 40,0 tuhat eurot. Luunja vald rakendab alates 1. jaanuarist 2015 elamu- ja õuema puhul 1,5 % (seadusega maksimaalselt lubatavat maamaksu määra 2,5%) ning haritava maa ja loodusliku rohumaa puhul 0,5% (seadusega maksimaalselt lubatavad määr on 2,0%). Alates 2016.a on strateegiasse arvestatud elamu- ja õuema puhul 2,0% ja loodusliku rohumaa puhul 1,0% .

3.3. Tasandusfond ja toetusfond

Riigieelarves ette nähtud tasandusfondi suuruse aluseks on arvestuslike kulude ja tulude vahe, mis on läbi korrutatud eelarvete tasandusfondi koefitsiendiga. Keskmise tegevuskulu arvestuse aluseks on parameetrite hind (ühiku maksumus) ühe lapse, kooliealise, tööealise, vanuri, arvestusliku teepikkuse ja hooldatava või hooldajateenust saava puudega isiku kohta. Arvestuslik keskmine tegevuskulu saadakse statistiliste näitajate ning ühiku maksumuse korrutiste summeerimisega. Arvestuslike tulude leidmisel võetakse aluseks kolmel eelneval aastal laekunud tulumaksude ja kohalike maardlate kaevandusõiguse tasude (enne 2013. aastat võeti arvesse kõikide loodusvarade kaevandamisõiguse tasud) kaalutud keskmine ning eelneva aasta arvestusliku maamaksu suurus, võttes arvesse 2014. aastast rakendunud kodualuse maa maksuvabastust.

Valla tulumaksu laekumine oli võrreldes teiste kohalike omavalitsustega kasvanud viimastel aastatel keskmisest kiiremini. Sellest tulenevalt tasandusfondist laekuv tulu aasta-aastalt väheneb. 2015.a. tasandusfondi maht vähenes 50,5% võrreldes 2014. aastaga. Prognooside kohaselt on alates 2019.a Luunja vallale tasandusfondist laekuv summa 35 tuh. eurot ning järgnevatel aastatel see tululiik puudub.

Toetusfondi komponendid (riigieelarvelised toetused hariduskulude, toimetulekutoetuse, sotsiaalteenuste osutamise katmiseks) järgnevatel aastatel suurenevad. Alates 2015. Aastast

laekub kohalike omavalitsuse teede korrashoiuks vahendid samuti toetusfondi koosseisus (2015. aastal 45 tuhat eurot), mis kasutatakse teede hoolduseks ning teede investeringuteks – samas mahus eeldatakse laekumist kogu strateegiaperioodi vältel.

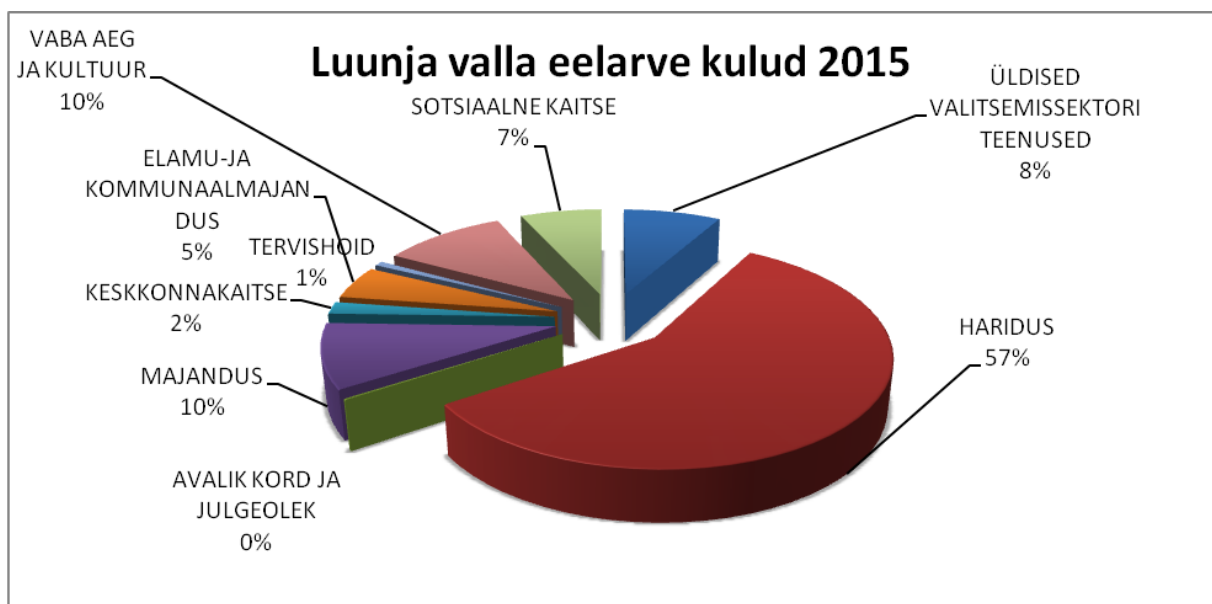
3.4. Muud põhitegevuse tulud

Muude põhitegevuse tuludena laekub Luunja valla eelarvesse:

- riigilõiv peamiselt Riigilõivuseaduse ja Ehitusseaduse alusel tehtavatel toimingutelt;
- tulu valla hallatavate haridusasutuste omatuludest, samuti teistelt omavalitsustelt saadavast tulust, kui nende lapsed käivad Luunja valla hallatavates haridusasutustes;
- keskkonnatasudest laekub vallale kohaliku tähtsusega maardlate kaevandamisõiguse tasu ja vee erikasutustasu, mille baasides ja määrades 2015.a võrreldes muutusi strateegiaperioodil ei prognoosita;

4. Põhitegevuse kulude prognoos

Eelarvestrateegia perioodil iseloomustab Luunja valla põhitegevuse kulusid alljärgnev joonis

JOONIS 4. Luunja valla 2015.a põhitegevuse kogukulude jaotus

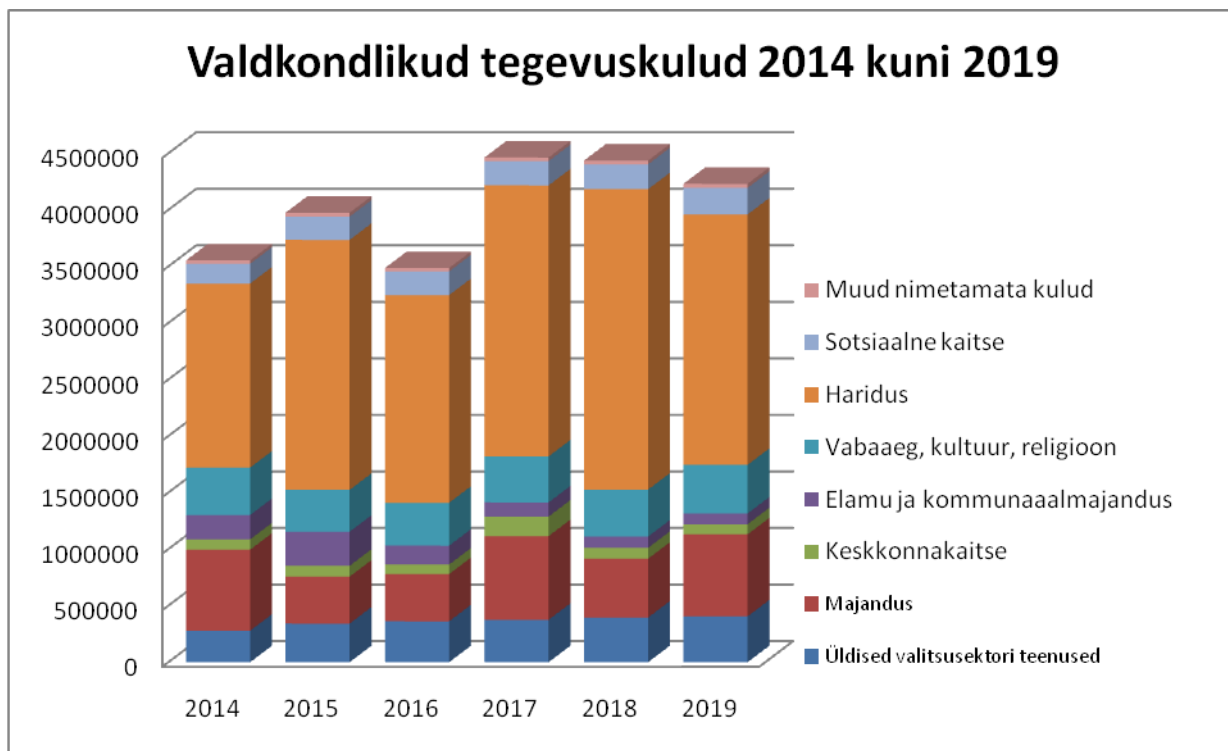
Prognoosi kohaselt kasvavad kulud 2015. aasta 3,4 miljonilt eurolt 2015. aastal oodatavalt 3,7 miljonile eurole ja strateegiaperioodi lõpuks 4,6 miljonile eurole.

2016.a ning järgnevatel aastatel kavandatakse personalikulude suurenemist Rahandusministeeriumi 2015.a. kevadises prognoosis toodud keskmise palga nominaalkasvust lähtuvalt on arvestatud personalikuude kasvuga. 2016.a lisanduvad täiendavad personalikulud loodavate lastearühmade personaliga seoses ning 2019.a uue lasteaia personali lisandumisel.

Majandamiskulud suurenevad 2016.a 150 tuhande euro võrra. Alates 2017.a on planeeritud majandamiskulude kasvuks kevadise majandusprognoosi lähedane tarbijahinnaindeksi muutus.

Reservfondi mahuks on strateegiaperioodile arvestatud ligikaudu 1% põhitegevuse tulude mahust.

Joonis 5. Põhitegevuse valdkondlikud kulud koos investeeringutega 2014 -2019

5. Investeeringute kavandamine

KOFS järgi koosneb investeerimistegevuse eelarveosa investeerimiseks saadavatest tuludest ja investeerimistegevuse kuludest ning finantstuludest ja –kuludest. Käesolevasse eelarvestrateegiasse planeeritud investeeringutest osa on seotud konkreetsete suuremate objektidega. Väiksemamahulised investeeringud on toodud kogusummana. Varade müük on kavandatud 2015 aastasse (kasutuna seisev kinnisvara sh. korteriomandid) ning järgnevatel aastatel asustatud korterite erastamistest laekumised. Enamiku suuremate investeeringute elluviimine sõltub täiendavate projektivahendite saamisest või nõuab laenuvahendite kaasamist.

Investeering	2015	2016	2017	2018	2019
Luunja mõisapargi renoveerimine	10 000	65 000		65 000	
Lasteaiakohtade juurde loomine	410 000			1 600 000	
Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni väljaehitamine	47 150	100 000	100 000		100 000
Luunja puhkeala, sadam	35 000	115 000	65 000	65 000	
Lasteaed Midrimaa renoveerimine		50 000			500 000
Eespool nimetamata investeeringud	276 482	140 000	620 000	200 000	200 000
Kokku investeeringud	778 632	470 000	785 000	1 930 000	800 000

6. Kohustuste kavandamine

Luunja valla netovõlakoomus hetkel puudub (lubatud netovõlakoomuse ülemmäär on 60 %). Valla finantssuutlikkus võimaldab tulevaste investeerimisprojektide finantseerimiseks kasutada laenuvahendeid. 2015.a. eelarvesse on investeerimistegevuste katmiseks kavandatud laenu võtmine summas 530 000 eurot. Investeerimistegevusest tingitud rahajäägi olulise vähenemisega tõuseb netovõlakoomus 2015.a lõpuks 15%-ni.

Planeeritavate investeeringute katmiseks on 2016.a planeeritud võtta laenu 280 tuhat eurot, 2017.a 555 tuhat eurot, 2018.a 630 tuhat eurot linnapiirkondade jätkusuutliku arengu programmi kaasabil uue lasteaia kaasrahastamiseks ja 2019.a 700 tuhat eurot. Planeerimisperioodi lõpuks kavandatakse netovõlakoomuse suuruseks 36,3,1%.

7. Likviidsed varad

Valla likviidsete varade maht on oluliselt vähenenud. Strateegiaperioodi aastateks on kavandatud piisav likviidsete vahendite maht täitmaks jooksvaid tegevuskulusid.

8. Sõltuvate üksuste finantstegevuse olukord ja prognoos

Sõltuv üksus raamatupidamise seaduse mõistes on kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse mõju all olev üksus, kes on saanud kohalikul omavalitsusel üle poole tuludest, või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksuselt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest. Luunja valla konsolideerimisgruppi kuulus Luunja HMT OÜ, mille tegevus on omaniku otsusega lõpetatud ning käib likvideerimisprotsess. Sellest tingitult antud eelarvestrateegia sõltuvaid üksusi ei kajasta.

9. Finantsdistsipliin

KOFS kohaselt on finantsdistsipliini tagamise meetmed:

- kinni pidamine nõuetest põhitegevuse tulemile;
- kinni pidamine netovõlakoomuse ülemmäärast.

Põhitegevuse tulemi ja netovõlakoomus arvestatakse tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel. Käesolevas eelarvestrateegias on möödunud perioodide näitajad esitatud tekkepõhiste andmete alusel, kuid prognoosid on koostatud kassapõhiste arvestuste alusel. Siiski võib eeldada, et kassapõhised prognoosid ei erine oluliselt tekkepõhisest lähenemisest. Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga on null või positiivne. Netovõlakoomuse määra arvutamiseks lahutatakse põhitegevuse kuludest rendikulud, mis tulenevad mittekatkestatavatest kasutusrendilepingutest mittekatkestatava perioodiga üle ühe aasta, kuna sellised rendikohustused lisatakse võlakoomuse hulka. Eelarvestrateegia perioodil võib kahel mittejärjestikusel aastal kavandada kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema arvestusüksuse põhitegevuse tulemit lubatavast väärtusest väiksemana. Sellisel juhul peab eelarvestrateegiaga hõlmatud aastate põhitegevuse tulemite summa olema null või positiivne. Kui põhitegevuse tulemi on negatiivseks kavandatud, siis võib see olla aruandeaasta lõpu seisuga negatiivne eelarves kavandatud ulatuses. Netovõlakoomus on võlakohustuste ja likviidsete varade vahe. Võlakohustused on võetud laenud, kapitalirendi - ja faktooringkohustused, emiteeritud võlakirjad, tasumise tähtajaks täitmata jäänud kohustused, saadud toetuste tagasimakse kohustused, toetusteks saadud ettemaksud, toetuste andmise kohustused, pikaajalised võlad tarnijatele, teenuste kontsessioonikokkuleppes tekkinud kohustused ja muud pikaajalised kohustused, mis nõuavad tulevikus rahast loobumist.

Likviidsed varad on raha ja pangakontodel olevad vahendid, osalused rahaturu- ja intressifondide aktsiates või osakutes ning soetatud võlakirjad.

Netovõlakoormus aruandeaasta lõpul võib ulatuda lõppenud aruandeaasta kuuekordse põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui kuuekordne põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe on väiksem kui 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60%ni vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Kohaliku omavalitsuse üksus, mille netovõlakoormus on aruandeaasta alguse seisuga 60% põhitegevuse tuludest või sellest suurem, ei tohi 2012. aasta 1. jaanuarist kuni 2016. aasta 31. detsembrini võlakohustuste kogusummat suurendada. Kohaliku omavalitsuse üksus või arvestusüksus, mille netovõlakoormus on aruandeaasta alguse seisuga väiksem kui 60% põhitegevuse tuludest, ei tohi 2012. aasta 1. jaanuarist kuni 2016. aasta 31. detsembrini netovõlakoormust suurendada üle 60% sama aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Netovõlakoormus võib perioodil 2011. aasta 1. jaanuarist kuni 2015. aasta 31. detsembrini ületada netovõlakoormuse mahu ülemmäära sellel perioodil asula reovee puhastamiseks ja olmevee kvaliteedi tagamiseks elluviidavate projektide omaosaluse katmiseks võetud võlakohustuste kogusumma võrra, juhul kui nendeks projektideks annab laenu Keskkonnainvesteeringute Keskus talle eraldatud laenuvahendite arvelt kuni kümne miljoni euro ulatuses aastas kohalike omavalitsuste üksuste kohta kokku ning ülejäänud osas valitsussektori võlakoormust suurendamata omavahendite arvel

Luunja valla netovõlakoormus strateegiaperioodil tõuseb 2015.a 15%-ni ja 2019.a. 36,3%, mis jääb seaduses toodud võlakoormuse piiridesse.

10. Kokkuvõte

Eelarvestrateegia dokumendi puhul saab teha järgneva põhijäreldused:

Luunja vald on heas finantssituatsioonis, kus olematu netovõlakoormuse tõttu on võimalik hädavajalike investeeringute teostamiseks kasutada varasemate perioodide jääke ja laenuvahendeid. Strateegiaperioodil kavandatavate laenukohustuste suurus ei ületa perioodi jooksul ega ka lõpus seadusega kehtestatud ülemmäära. Samuti suudab vald katta investeerimisest tulenevad täiendavad tegevuskulud.